

تغییرات جهانی آب و هوا و اثرات آن بر شرایط اکولوژیک اکوسیستم های دریایی و ساحلی غلامعلی اکبرزاده¹؛ فرشته سراجی¹؛ محمدرضا صادقی¹؛ شیوا آقاجری خزایی¹؛ سیامک بهزادی¹؛ محمد درویشی¹؛ ناصر آقاجری¹

¹ پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان، موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، بندرعباس

*مسئول مکاتبات: ak_gh2010@yahoo.com

چکیده: تغییرات آب و هوایی ناشی از فعالیت های انسانی و تولید گازهای گلخانه ای از قبیل دی اکسید کربن و رها کردن آن به اتمسفر و اثرات ناشی از این عوامل به عنوان یک چالش بزرگ جهانی می تواند پیامدهای ناگواری را از لحاظ زیست محیطی و شرایط اکولوژیک برای اکوسیستم های دریایی و ساحلی به همراه داشته باشد. مطالعات انجام شده در سال های اخیر حاکی از افزایش درجه حرارت سطح آب دریا، میزان اسیدیته، ناپایداری لایه بندی های حرارتی و اختلاط آن ها، کاهش اکسیژن محلول، افزایش تغییرات مربوط به شوری و میزان غلظت مواد مغذی (نوترینت ها) و افزایش سطح تروفی و متعاقب آن بروز شکوفایی پلانکتونی در برخی از مناطق مورد مطالعه در سطح جهانی بوده است. ارزیابی تغییرات داده های آب و هوایی در طی چند دهه اخیر توسط برخی از محققین نشان داد که شدت و تعداد طوفان های اقیانوسی نیز در حال افزایش بوده است. وجود همبستگی بسیار بالا بین شرایط محیطی و اکولوژیکی در اکوسیستم های دریایی باعث می شود که این اکوسیستم ها از نظر شرایط بوم شناختی بسیار شکننده و حساس گردند. پیش بینی های انجام شده توسط بسیاری از محققین در دهه اخیر حاکی از این است که بروز برخی از تغییرات نامطلوب در شرایط اکولوژیک برخی از اکوسیستم های دریایی و ساحلی، مانند تغییر ساختار جمعیتی پلانکتون ها، تغییر زیستگاه آبیان و نحوه پراکنش آن ها، کاهش تنوع زیستی، گسترش بیماری های پاتوژنیک، تغییر الگوی مهاجرت آبیان، افزایش نرخ فعالیت های بیولوژیکی، طولانی شدن فصل رشد، تغییر در زنجیره ها و شبکه های غذایی، کاهش برخی از زیستگاه های ساحلی مثل جنگل های مانگرو و آبسنگ های مرجانی می تواند به تغییرات جهانی مربوط به آب و هوا بوده باشد که در صورت ادامه این روند و عدم کنترل آن، خطر تخریب اکوسیستم های دریایی و عواقب گسترده تر آن بر روی رفاه و سلامت انسان افزایش می یابد. نگرانی های ناشی از بروز پدیده تغییر آب و هوا و خسارات آن سبب شده است که این موضوع از سوی فعالان غیردولتی، دانشمندان جهان و نیز در میان دولت ها مورد پیگیری قرار گیرد و در جهت جلوگیری از انتشار روزافزون این گازها و تلاش برای به حداقل رساندن آثار آن ها بر جوامع تصمیم گیری شود. به همین منظور کنوانسیون تغییر آب و هوا (UNFCCC) در جلسات مختلف خود که هر سال با حضور نماینده تمامی کشورهای عضو برگزار می شود سعی در کاهش انتشار این گازها و کاهش تغییر آب و هوا دارد. از طرفی بسیاری از کشورها در مقابله با تغییر آب و هوا بر اساس نوع تعهد خود به پروتکل کیوتو تلاش دارند تا افزون بر کسب حداکثر منافع از توافقات بین المللی، تعهدهای خود را نیز برآورده کنند. در بسیاری از این کشورها اقدامات اساسی به روش های مختلف از جمله کاهش انتشار کربن، استفاده از فناوری های ارزان، ائتلاف های فن آورانه و علمی در سطح جهانی، برای مقابله با پدیده تغییر آب و هوا انجام گیرد. آنچه از مطالعه و بررسی برنامه های کشورهای مختلف برمی آید، نشان می دهد که اغلب کشورها چشم انداز مناسبی را در رابطه با تغییر اقلیم برای خود انتخاب کرده اند و بر اساس آن توانسته اند مأموریت خود را تعریف کنند.

کلیدواژه ها: تغییرات آب و هوایی، اکوسیستم های دریایی و ساحلی، شرایط بوم شناختی، حفاظت منابع آبی